

Bijlage 7. Integraal Veiligheidsplan (IVP)

RWS INFORMATIE -

Integraal Veiligheid Plan (IVP) op basis van sjabloon 2.0.7

Project: Dienstverleningsovereenkomst Zware Bergingen; het uitvoeren van de eerste berging van vrachtauto's op IM-wegen. Zaaknummer: 31211674

Datum	26 mei 2026
Status	Definitief

Aanspreekpunt Ontwerpfase	<i>Geralt van 't Veld (TM)</i>
Aanspreekpunt Uitvoeringsfase	<i>Geralt van 't Veld (TM)</i>

Colofon

Documentinformatie

Uitgegeven door	<i>Dienstverleningsovereenkomst Zware Bergingen; het uitvoeren van de eerste berging van vrachtauto's op IM-wegen. Zaaknummer: 31211674</i>
Technisch manager	<i>Geralt van 't Veld</i>
Telefoon	<i>06-22603463</i>
Opgesteld door	<i>Geralt van 't Veld</i>
Versie	<i>1.2</i>
Status	<i>Definitief</i>

Acceptatie

Uitgegeven door:		Paraaf:	Datum:
Opsteller(s)	<i>Geralt van 't Veld</i>		<i>26-5-2026</i>
Vrijgave	<i>Geralt van 't Veld</i>		<i>26-5-2026</i>
Technisch manager:			
Vrijgave	<i>Geralt van 't Veld</i>		<i>26-5-2026</i>
V&G-Aanspreekpunt			
Vaststelling	<i>Arnold van Veluwen</i>		<i>26-5-2026</i>
Project Manager:			

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden van uitgifte/wijzigingen
<i>0.1</i>	<i>17-3-2026</i>	<i>Initiële versie</i>
<i>1.0</i>	<i>20-4-2026</i>	<i>Update o.b.v. sjabloon 2.0.7</i>
<i>1.1</i>	<i>11-5-2026</i>	<i>Update n.a.v RI&E</i>
<i>1.2</i>	<i>26-5-2026</i>	<i>Update n.a.v RI&E</i>

Inhoud

Inleiding 7

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden 9

- 1.1 Beleidsverklaring veiligheid Rijkswaterstaat 9
- 1.2 Ambitie en doelen 10
- 1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers 10
- 1.4 Relevante veiligheidsdomeinen 10

2 Het project 11

- 2.1 Reikwijdte en grenzen project 11
- 2.2 Betrokken partijen 12
- 2.3 Veiligheid en Gezondheid (V&G) tijdens de contract- en uitvoeringsfase 13
- 2.4 Planning van de werkzaamheden 15

3 Maatregelen 16

- 3.1 Algemeen 16
- 3.2 Veiligheidsrisicomanagement 16
- 3.3 Toelichting op de RI&E 17

4 Afspraken 19

- 4.1 Overleggen met de Opdrachtgever 19

5 Wijze van toezicht 20

- 5.1 Toezicht door de Opdrachtgever 20
- 5.2 Toezicht door de Opdrachtnemer 20

6 Verantwoording van BTO-keuzen 21

- 6.1 Uitgangspunten 21
- 6.2 Technische keuzen (arbeidsmiddelen, materieel en inrichting) 21
- 6.3 Organisatorische keuzen (werkorganisatie en beheersmaatregelen) 22
- 6.4 Samenwerking en afstemming met ketenpartners 23
- 6.5 Onderzoeken, analyses en rapportages als onderbouwing 23

7 Opleiding en instructie 25

Bijlage A Definities 26

Bijlage B Ontwerp RI&E 28

Inleiding

Dit IVP is de invulling van het wettelijk vereiste V&G plan voor arbeidsveiligheid, uitgebreid met de overige specifieke veiligheidsdomeinen voor Rijkswaterstaat. Als Opdrachtgever heeft Rijkswaterstaat de verantwoordelijkheid om tijdens de ontwerpfase dit IVP:

- Op te (laten) stellen en;
- Onderdeel te laten zijn van het contractdossier en;
- Beschikbaar te stellen op de bouwlocatie alvorens de uitvoeringswerkzaamheden van start gaan (= moment dat opdrachtnemers op de bouwlocatie komen”).

Als er fysieke werkzaamheden op de bouwlocatie worden uitgevoerd, is de opdrachtnemer vervolgens verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit IVP en het actualiseren ervan zodra de uitvoeringswerkzaamheden daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij risicovolle werkzaamheden of als via een ander contract een nieuwe partij op de bouwlocatie werkzaamheden gaat verrichten. In deze gevallen zal het Aanspreekpunt Uitvoeringsfase namens de opdrachtnemer, in overleg met het Aanspreekpunt Ontwerpfase namens de opdrachtgever, moeten zorgen voor de noodzakelijke afstemming en coördinatie.

Dit IVP is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: een beschrijving van de RWS-veiligheidsambitie alsmede de project specifieke veiligheidsdoelstellingen.
- Hoofdstuk 2: een algemene beschrijving van de projectwerkzaamheden, reikwijdte van het project, de betrokken partijen, de naam van het Aanspreekpunt Ontwerpfase en van het Aanspreekpunt Uitvoeringsfase;
- Hoofdstuk 3: de maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in bijlage B;
- Hoofdstuk 4: de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen, bedoeld in hoofdstuk 3;
- Hoofdstuk 5: de wijze waarop toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend;
- Hoofdstuk 6: de technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid van de werknemers en zelfstandigen in de uitvoeringsfase worden gemaakt alsmede de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen;
- Hoofdstuk 7: de wijze waarop voorlichting en instructie aan de werknemers binnen de dienstverlening wordt gegeven;
- Bijlage A: Een overzicht van relevante definities;
- Bijlage B: een inventarisatie en evaluatie van de specifieke gevaren voor de dienstverlening en specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de werkzaamheden en in voorkomend geval van de wisselwerking met werkzaamheden van hulpverleners op de incidentlocatie (de samenlooprisico's);

Dit IVP is een coördinatie document dat zal worden aangepast indien wijzigingen in de praktijk daar aanleiding toe geven. Zie hiervoor de tabel “versiebeheer” in de colofon. Voorbeeld: in het IVP voor een vijfjarig dienstverleningscontract met verlengingsopties kan bij de voorbereiding nog niet worden voorzien welke partijen in de verlengingsjaren ingeschakeld gaan worden. Zodra dat wel bekend is, zal het IVP hierop moeten worden aangepast.

Indien volledig ingevuld en correct gebruikt voldoet dit IVP aan de wettelijk vereisten voor een V&G-plan; hierdoor is een separaat V&G-plan niet nodig.

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1.1 Beleidsverklaring veiligheid Rijkswaterstaat

Met deze beleidsverklaring beloven wij, team Rijkswaterstaat, dat we ons uiterste best gaan doen om onze maatschappelijke taken zo veilig mogelijk uit te voeren over de volle breedte van ons werkgebied, zowel in het fysieke als in het digitale domein.

Het is onze plicht en onze ambitie om ons land te beschermen tegen hoog water. De gebruikers moeten onze wegen en vaarwegen, oppervlaktewateren en objecten veilig kunnen gebruiken. Ook het werken aan de veiligheid van omwonenden van ons werkgebied is onze zorg. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen die bij Rijkswaterstaat of in onze opdracht werkt, zijn of haar werk veilig kan doen.

We streven naar een proactief veiligheidsniveau op de veiligheidscultuurladder. Dit betekent dat we binnen Rijkswaterstaat continu gericht zijn op het voorkomen van veiligheidsrisico's en incidenten en dat blijven doen.

Dat doen we door actief en effectief samen te werken aan veiligheid en goed af te stemmen. Zowel binnen Rijkswaterstaat als met onze maatschappelijke partners en met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Wij van Rijkswaterstaat hebben daarin een voorbeeldfunctie en nemen een voortrekkersrol.

Wij werken daaraan volgens een veiligheidsmanagementsysteem dat erop is gericht de veiligheidssituatie van onze objecten en infrastructuur continu te verbeteren. Over de voortgang en de resultaten daarvan leggen we verantwoording af.

Als het gaat om de arbeidsveiligheid streven we naar nul doden en nul ernstig gewonden. Als anderen werken op onze terreinen, zorgen we ervoor dat ook zij voldoen aan de veiligheidseisen en -normen die we aan onze eigen medewerkers stellen.

Wij kennen de belangrijkste veiligheidsrisico's op onze netwerken. We werken continu samen aan het beter beheersen ervan en ontwikkelen het leiderschap, de kennis en het vakmanschap dat daarvoor nodig is.

Bovendien investeren we in een open cultuur die erop gericht is samen continu te verbeteren, te leren en elkaar scherp te houden. Een cultuur waarin we open het gesprek aangaan over risico's, dilemma's, fouten en onveilig gedrag.

Als het nodig is, spelen we veerkrachtig, daadkrachtig en professioneel in op gevaarlijke situaties en incidenten. We communiceren hier eerlijk, open en tijdig over en werken aan goede voorlichting over de veiligheid op en rond onze netwerken.

Ten slotte analyseren we incidenten om daarvan te leren. Opdat we maatregelen kunnen nemen om die incidenten in het vervolg te voorkomen. Daarmee krijgen we een steeds scherper oog voor nieuwe ontwikkelingen die de veiligheid in ons werkgebied bedreigen.

Oktober 2024

Martin Wijnen
Directeur-generaal Rijkswaterstaat

1.2 Ambitie en doelen

Rijkswaterstaat heeft zich gecommitteerd aan een proactieve en integrale aanpak van veiligheidszorg voor:

- Medewerkers en andere betrokkenen;
- Gebruikers van de wegen en de vaarwegen;
- Omwonenden.

Met als streven: nul doden en nul ernstig gewonden.

Deze algemene ambitie is door de opdrachtgever en het projectteam voor dit specifieke project vertaald in de volgende project specifieke doelen:

- Het veilig uitvoeren van Bergingen en IM-pechhulpverlening;
- Het voorkomen van letsels;
- Het voorkomen van vervolgincidenten.

1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers

Voor dit project gelden de volgende gedragsregels:

1. Ik heb een voorbeeldfunctie.
2. Ik neem veiligheid altijd mee in mijn werk.
3. Ik zorg voor een veilige werkomgeving.
4. Ik stop elke klus die niet veilig voelt.
5. Ik meld (bijna)ongevallen altijd via 0800-8002 en bespreek deze.
6. Ik zorg voor de juiste persoonlijke bescherming (PBM's).

1.4 Relevante veiligheidsdomeinen

Voor dit project zijn de volgende aangekruiste veiligheidsdomeinen relevant:

☒ Arbeidsveiligheid (altijd relevant)	☒ Elektrische veiligheid
☒ Verkeersveiligheid	☐ Tunnelveiligheid
☐ Nautische veiligheid	☐ Constructieve veiligheid
☐ Veiligheid tegen overstroom	☐ Sociale veiligheid
☐ Externe veiligheid	☐ Brandveiligheid
☒ Machineveiligheid	☐ Integrale beveiliging

De aangekruiste veiligheidsdomeinen worden behandeld in dit IVP.

De definities van bovengenoemde veiligheidsdomeinen kun je terugvinden in Bijlage A.

2 Het project

2.1 Reikwijdte en grenzen project

2.1.1 *Omschrijving van het project en de te leveren dienstverlening*

Het project richt zich op het organiseren en in stand houden van een netwerk met marktpartijen die bergingen en IM-pechhulpverlening kunnen uitvoeren voor vrachtauto's* (Zware Bergingen). Dit ten behoeve van het Incident Management op wegen met een belangrijke functie op het gebied van doorstroming of regionale ontsluiting, de zogenaamde IM-wegen.

Voor de inrichting van dit landelijke netwerk wordt een aanbesteding gehouden. Hierbij zullen er overeenkomsten worden gesloten met meerdere individuele, regionale opdrachtnemers voor het, op afroep, leveren van een volwaardige dienstverlening op het gebied van Zware Bergingen. Deze dienstverlening bestaat in hoofdzaak uit:

- Het aanrijden naar de incidentlocatie;
- Het (na afstemming met vertegenwoordiger van de Opdrachtgever en eventueel aanwezige hulpdiensten) uitvoeren van alle voorkomende werkzaamheden aangaande de eerste berging van een vrachtauto inclusief lading. Hierbij kan het gaan om een gestrande vrachtauto met pech, of een vrachtauto die betrokken is bij een ongeval.
- Het transporteren en elders, op een veilige locatie, lossen van de vrachtauto.

2.1.2 *Locatie van de werkzaamheden*

Voor ieder afzonderlijke zware bergingsovereenkomst geldt dat de incidentlocatie zich altijd op, of in de directe nabijheid van een IM-weg bevindt.

IM-wegen zijn wegen in beheer bij het rijk, provincie, gemeente of andere wegbeheerder met een belangrijke functie op het gebied van doorstroming of regionale ontsluiting. Deze IM-wegen zijn aangewezen door de Stichting Incident Management Nederland (SIMN) die het wegen-bestand ook actueel houdt, in nauwe afstemming met de Stichting Incident Management Vrachtauto's (STIMVA).

Figuur 1 laat een overzicht zien van alle IM-wegen in Nederland; in bijlage 5 van de Overeenkomst is een opsomming te vinden van de IM-wegen.

Figuur 1: Overzicht IM-wegen

2.2 Betrokken partijen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle betrokken partijen, die belang hebben bij dit IVP.

2.2.1 Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Naam	Directoraat Generaal Rijkswaterstaat
	Programma's, Projecten en Onderhoud en Verkeer- en Watermanagement
Bezoekadres	Griffioenlaan 2
Postcode en Plaats	3526 LA, Utrecht
Telefoonnummer	0800 - 8002
Emailadres	pbim@rws.nl

2.2.2 Opdrachtnemer(s)

Organisatie	<i>Naam bergingsbedrijf</i>
Naam	<i>Verantwoordelijke bergingsbedrijf</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.2.3 Overige partijen

Door de Opdrachtgever zijn in opdracht van de Stichting Incident Management Vrachtauto's de navolgende dienstverleningsovereenkomsten aanbesteed:

- Het Centraal Meldpunt Vrachtautobergingen, belegd bij Eurocross Assistance te Leiden
- De imV3-deskundigheid, belegd bij Sti te Oosterbeek.

Op incidentlocaties komen een veelvoud aan hulpverlenende organisaties samen: wegbeheerders, politie, brandweer, ambulance, marechaussee, ANWB, bergers, VACO- en BOVAG-pechhulpverleners, de inspectie voor leefomgeving en transport IL&T, omgevingsdiensten. Ieder met een eigen taak, onderling verbonden door veiligheid.

De taken en verantwoordelijkheden van de binnen het incident management aangestuurde organisaties zijn vermeld in het zogenaamde rood-blauwe boekje.

Figuur 2: het rood-blauwe boekje

2.3 Veiligheid en Gezondheid (V&G) tijdens de contract- en uitvoeringsfase

Ondanks dat het aanwijzen van V&G-coördinatoren, zoals bedoeld in het Arbobesluit- Bouwprocesbepalingen, niet van toepassing is op deze Overeenkomst, dient het onderwerp V&G wel voldoende aandacht te krijgen. Daarom worden er V&G-Aanspreekpunten aangewezen.

Het V&G-Aanspreekpunt is in staat de volgende taken te vervullen:

- Kan coördineren, monitoren en is in staat een veiligheids-issuе bespreekbaar te maken.
- Heeft basiskennis van Arbo verplichtingen (theorie) en zicht op de uitvoering daarvan, of weet de aanbevelingen van de Arbo-deskundige om te zetten in maatregelen binnen de eigen (project)organisatie.
- Kan een V&G-plan op (laten) stellen, en weet waar het aan moet voldoen.
- Heeft zicht op gevaren verbonden aan werkzaamheden.
- Kan een V&G-dossier (laten) samenstellen en weet waar het aan moet voldoen.
- Weet te escaleren als het eigen functioneren wordt belemmerd.

2.3.1 V&G-Aanspreekpunt (contract- en uitvoeringsfase), namens de opdrachtgever

V&G-Aanspreekpunt Opdrachtgever

Organisatie	<i>Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat Verkeer- en Watermanagement</i>
Naam	<i>Geralt van 't Veld</i>
Bezoekadres	<i>Papendorpseweg 101</i>
Postcode en Plaats	<i>3528 BJ, Utrecht</i>
Telefoonnummer	<i>0800 - 8002</i>
Emailadres	<i>pbim@rws.nl</i>

2.3.2 V&G-Aanspreekpunt Uitvoeringsfase, namens de Opdrachtnemer

V&G-Aanspreekpunt Opdrachtnemer

Organisatie	<i>Naam bergingsbedrijf</i>
Naam	<i>Verantwoordelijke bergingsbedrijf</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>e-mailadres</i>

2.3.3 Taken en verantwoordelijkheden t.a.v. het V&G-plan

De aangereikte RI&E is door de Opdrachtgever opgesteld en getoetst door het V&G-Aanspreekpunt van de Opdrachtgever. De Opdrachtnemer laat zijn V&G-Aanspreekpunt de veiligheidsdocumenten IVP en RI&E aanvullen en verder uitwerken waarbij voor wat betreft de RI&E wordt verwezen naar paragraaf 3.3. De aangereikte RI&E vermeldt met opzet verschillende werkgeversrisico's zoals koud/warm weer, fysieke belasting en dergelijke om de Opdrachtnemer te helpen bij invulling van gelijkaardige aspecten.

De Opdrachtnemer dient het aangevulde IVP (met RI&E) als onderdeel van de inschrijving ter acceptatie aan te bieden. Hierbij wordt opgemerkt dat de aangeleverde RI&E ook inhoudelijk wordt getoetst door de Opdrachtgever. Een door de Opdrachtgever geaccepteerd IVP is geen gunningscriterium voor het sluiten van de Overeenkomst, maar is wel randvoorwaardelijk voor het activeren van de betreffende vestiging(en).

De Opdrachtnemer heeft zijn arbozorg zodanig georganiseerd dat risico's systematisch worden geïnventariseerd, beheerst en geëvalueerd, en dat veilige werkmethoden aantoonbaar onderdeel zijn van de bedrijfsvoering.

Gedurende de looptijd van deze Overeenkomst dient de Opdrachtnemer de gevaren/ veiligheidsrisico's uit het IVP te beheersen dan wel te mitigeren. Wanneer hiertoe aanleiding is, dient de Opdrachtnemer het IVP te actualiseren en vervolgens bij de Opdrachtgever voor te leggen.

2.3.4 Verdeling van overige taken en verantwoordelijkheden

De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het veilig uitvoeren van een berging of IM-pechhulpverlening (met inachtneming van de bepalingen uit deze Overeenkomst).

Op een incidentlocatie kunnen functionarissen aanwezig zijn die bevoegd zijn om namens de Opdrachtgever (of wegbeheerder) aanwijzingen te geven over, of besluiten te nemen ten aanzien van de uitvoeringswijze. Het gaat hierbij om de volgende functionarissen: een weginspecteur (WIS), een officier van dienst (OVD) of een im-V3 deskundige.

Bij bergingen waarbij sprake is van een ongeval dient de Opdrachtnemer pas na overleg en afstemming met eventueel aanwezige hulpdiensten aan te vangen met zijn werkzaamheden.

2.4 Planning van de werkzaamheden

De te sluiten Overeenkomst wordt in de eerste instantie vanaf 1 januari 2027 aangegaan voor een periode van vijf jaar. Daarna kan de Overeenkomst nog twee keer met twee jaar worden verlengd.

3 Maatregelen

3.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat algemene beheersmaatregelen voor alle activiteiten die voortvloeien uit de scope van de Overeenkomst. Opdrachtgever en Opdrachtnemer dienen gedurende de looptijd van deze Overeenkomst onderstaande maatregelen in te zetten om de veiligheid te borgen:

- De uitvoeringsfase wordt gestart met een volledige RI&E waarbij de gevaren/veiligheidsrisico's zijn beheerst;
- Instructie van medewerkers t.a.v. gevaren/veiligheidsrisico's is een belangrijke beheersmaatregel gezien de risicovolle omstandigheden waarbinnen de werkzaamheden plaatsvinden;
- Veiligheid wordt altijd als agendapunt opgenomen bij interne overleggen én overleggen tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer;
- De Opdrachtgever zal als daar aanleiding toe is toetsen (laten) uitvoeren op het gebied van veiligheid;
- De Opdrachtnemer houdt het IVP (inclusief RI&E) actueel en vult dit waar nodig aan.

3.2 Veiligheidsrisicomanagement

De kern van veiligheidsmanagement is het veiligheidsrisicomanagement. Dit vindt plaats door middel van een systematische inventarisatie, beoordeling en beheersing van veiligheidsrisico's. Als onderdeel van de contractvoorbereiding heeft de Opdrachtgever project-specifieke risico's geïnventariseerd en een risico-inschatting uitgevoerd. Dit is een eerste stap in de beheersing van risico's. Gedurende de gehele duur van de Overeenkomst dient er coördinatie van, en monitoring op, de veiligheidsrisico's en beheersmaatregelen plaats te vinden. Door dit proces wordt invulling gegeven aan het veiligheidsrisicomanagement waarbij zowel de Opdrachtgever als de Opdrachtnemer een rol hebben:

➤ *Rol Opdrachtgever*

- inventariseren van generieke en ketenbrede veiligheidsrisico's in een RI&E, die door de Opdrachtnemer wordt verwerkt en uitgewerkt in zijn eigen RI&E;
- toetsen van het door de Opdrachtnemer ingediende en aangevulde V&G-plan (IVP met RI&E);
- veiligheid onderdeel maken van de dienstverlening;
- waarnemingen tijdens de uitvoeringsfase uitvoeren op basis van rapportages, signalen en evaluaties;
- invulling geven aan het vast bespreekbaar maken van veiligheid tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer en het mogelijk maken dat veiligheid zowel periodiek als ad-hoc aan de orde kan worden gesteld.

➤ *Rol Opdrachtnemer*

- aanvullen van gevaren/veiligheidsrisico's (in de RI&E);
- vaststellen van risico-reducerende maatregelen (in de RI&E);
- indienen van het aangevulde V&G-plan;
- input leveren tijdens de aanvang van de dienstverlening op het gebied van veiligheid;

- instrueren/opleiden van het in te zetten personeel m.b.t. algemene en project-specifieke gevaren/veiligheidsrisico's;
- monitoren van de effectiviteit bij de gekozen beheersmaatregelen;
- actueel houden van het IVP en de RI&E;
- proactief en ongevraagd aanreiken van geactualiseerde IVP en RI&E aan de Opdrachtgever;
- periodiek en zo nodig ad hoc bespreken van veiligheid met de Opdrachtgever;
- voldoen aan de informatie- en meldplichten m.b.t. veiligheid;
- aan het einde van de Overeenkomst de laatste en actuele versie van het V&G-plan overdragen aan de Opdrachtgever.

3.3 Toelichting op de RI&E

De risico-identificatie voor de werkzaamheden binnen de dienstverlening waartoe deze Overeenkomst strekt heeft bij de Opdrachtgever plaats gevonden door middel van een risicosessie waarbij de risico's zijn geïnventariseerd en een risico-inschatting heeft plaatsgevonden. Dit betreft een eerste aanzet vanuit perspectief van de Opdrachtgever en wordt ook wel de RI&E-contractfase genoemd. Voor sommige van de risico's die zijn toegewezen aan de Opdrachtnemer heeft de Opdrachtgever een rol en mogelijkheid om een mitigerende maatregel in de vorm van een contracteis op te nemen. Dit is in kolom U van de RI&E (tabblad "werkblad RI&E") aangegeven. De uiteindelijke beheersing van de gevaren/veiligheidsrisico's is de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer.

De RI&E-contractfase dient als basis voor het door de Opdrachtnemer aan te leveren V&G-plan (IVP met RI&E). Hierbij dient de Opdrachtnemer op basis van zijn praktijkervaring te controleren of er, binnen de scope van de Overeenkomst en het toepassingsgebied van zijn (bedrijfs)certificaat, nog relevante gevaren/veiligheidsrisico's ontbreken en deze waar nodig toe te voegen.

Vervolgens dient in het oranje deel, vanaf kolom X, per regel te worden aangegeven welke passende beheersmaatregelen de Opdrachtnemer gaat nemen en wat hiervan het verwachte effect is qua risico-inschatting teneinde (voor zover mogelijk) uit te komen op een aanvaardbaar restrisico. Deze aanpak zal moeten leiden tot een zo volledig mogelijke RI&E met beheerste gevaren/veiligheidsrisico's welke ook wel de RI&E-uitvoeringsfase genoemd.

De RI&E-uitvoeringsfase is een levend document welke voor uitvoering bij de Opdrachtgever ter acceptatie wordt ingediend en gedurende de looptijd van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer actueel gehouden dient te worden.

Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt dat in het Exel-format van de RI&E bij de kolommen AA (Effect), AC (Blootstelling) en AE (Waarschijnlijkheid) in de rechter onderhoek van de cel een pijltje zichtbaar is met een dropdown-menu voor keuze van een getalswaarde en omschrijving.

Ook is het zo dat in het gehanteerde format gevaren/veiligheidsrisico's zijn gekoppeld aan één van de veiligheidsdomeinen. Echter, sommige gevaren/veiligheidsrisico's zijn te koppelen aan meerdere veiligheidsdomeinen (bijv. een vervolgincident kan gevolgen hebben voor het veiligheidsdomein verkeersveiligheid maar ook voor het domein arbeidsveiligheid). In het gehanteerde format kan slechts één domein worden ingevuld. Dit laat onverlet dat dus meerdere veiligheidsdomeinen van toepassing kunnen zijn. Om de RI&E daarmee volledig te maken worden de gevaarzettingen daarom meerdere keren opgenomen en telkens vanuit de unieke invalshoek van één domein beschouwd.

Tot slot dient de Opdrachtnemer bij het tabblad "voorblad", in het tekstvak "algemene informatie" de bedrijfsnaam, de vestiging(en) en het toepassingsgebied (zware berger, zware berger met diepladercapaciteit, zware berger met hefkussencapaciteit, of een combinatie hiervan) in te vullen. Bij het tabblad "Risicosessie" dient de Opdrachtnemer verder aan te geven wanneer en met welke medewerkers/deskundigen hij de RI&E heeft aangevuld/geactualiseerd.

4 Afspraken

4.1 Overleggen met de Opdrachtgever

Vanwege het gezamenlijke belang ten aanzien van veilig werken worden er de volgende afspraken gemaakt over al dan niet geplande overleggen waarbij het onderwerp veiligheid aan de orde komt, of kan komen:

- Opdrachtgever en Opdrachtnemer organiseren bij aanvang van de overeenkomst een gezamenlijke kick-off om kennis te maken en de wederzijdse verwachtingen te delen hoe invulling te geven aan de Overeenkomst. Van de Opdrachtnemer wordt verwacht dat hij daarbij o.a. aangeeft hoe invulling wordt gegeven aan het veiligheidsrisicomanagement en op welke wijze zijn medewerkers worden geïnstrueerd over de gevaren/veiligheidsrisico's die aan de werkzaamheden binnen de dienstverlening verbonden zijn.
- Bij elk contractoverleg in het kader van deze Overeenkomst wordt veiligheid geagendeerd. Hierbij komen ten minste de volgende items aan de orde:
 - veiligheidsincidenten en bijna-ongevallen;
 - eventuele actualisatie van het V&G-plan (o.b.v. hernieuwde inzichten);
 - overige relevante informatie.
- Bij een eventuele ingelaste evaluatiebijeenkomst n.a.v. een ongeval of veiligheidsincident wordt de betreffende situatie besproken en vooral ook ingezoomd op het voorkomen van herhaling.

4.2 Melden en evalueren van veiligheidsincidenten

Bij de Opdrachtgever worden er landelijk cijfers bijgehouden van veiligheidsincidenten. Daarom is het zaak dat de Opdrachtnemer:

- Wanneer er tijdens het uitvoeren van werkzaamheden binnen deze Overeenkomst een ongeval met ernstig letsel plaats vindt, hij dit terstond meldt. Als eerste telefonisch bij de betreffende verkeerscentrale, daarna per e-mail bij de Opdrachtgever.
Het direct melden is van belang zodat de Opdrachtgever kan besluiten of hij een ongevalsonderzoek wil (laten) starten.
- Bij ongevallen met (ernstig) letsel, opgelopen tijdens het uitvoeren van werkzaamheden binnen deze Overeenkomst, hij binnen 21 kalenderdagen na het ongeval, een analyse uitvoert en deze deelt met de Opdrachtgever. De (schriftelijke) analyse dient niet alleen betrekking te hebben op de oorzaak van het ongeval, maar dient ook in te gaan op eventuele leer- en verbeterpunten.

5 Wijze van toezicht

5.1 Toezicht door de Opdrachtgever

Toezicht op veiligheid door de Opdrachtgever vindt in de operatie dagelijks plaats vanuit het toezicht door de wegininspecteur ter plaatse. De Opdrachtnemer dient zijn bergingsplan mondeling voor te leggen aan de wegininspecteur of Officier van Dienst van de afdeling Operationeel Verkeer van de directie Wegverkeersmanagement van Rijkswaterstaat Verkeer- en Watermanagement. De Opdrachtgever wordt in geval van complexere bergingen bijgestaan door de imV3-deskundige die geconstateerde bevindingen in een incidentenrapportage opneemt.

Tijdens de looptijd van de Overeenkomst (op landelijk niveau) worden geconstateerde bevindingen, indien nodig en van toepassing, door de afdeling Operationeel Verkeer en door de opdrachtnemer van de imV3-dienstverlening aan de Opdrachtgever aangedragen. De Opdrachtgever zal, als zijnde verificatie, toetsen of de Opdrachtnemer de beheersmaatregelen toepast die hij in zijn V&G-plan heeft beschreven en of hij invulling geeft aan de eisen uit de Overeenkomst met betrekking tot veiligheid. Tevens hebben de waarnemingen tot doel om de risico's in het risicodossier van het project scherper in beeld te krijgen. Indien noodzakelijk zal dit worden vertaald naar de RI&E.

De frequentie van toetsing is afhankelijk van geconstateerde bevindingen. Verwachte risico's zoals hier bedoeld hoeven niet per se in het kader van risicomanagement te zijn gekwantificeerd, maar kunnen ook op basis van de deskundigheid van de waarnemer worden bepaald.

5.2 Toezicht door de Opdrachtnemer

De Opdrachtnemer ziet toe op de veiligheid van zijn medewerkers. In geval van complexere bergingen is de Opdrachtnemer verplicht met minimaal twee personen de bergingswerkzaamheden uit te voeren. In geval van ongevalsbergingen zet de Opdrachtnemer veelal een bergingscoördinator in die vanuit de Opdrachtnemer de 'hoogste in rang' is en uitvoerend verantwoording draagt voor de veiligheid. Omdat bij bergingen van vrachtauto's per definitie sprake is van ongebruikelijke omstandigheden en bergingswerkzaamheden zelf gevaarzetting veroorzaakt is veiligheid voor medewerkers, hulpverleners ter plaatse en het wegverkeer het belangrijkste aspect waarbij moet worden stilgestaan. De Opdrachtnemer blijft verantwoordelijk voor de veilige uitvoering van de berging.

6 Verantwoording van BTO-keuzen

6.1 Uitgangspunten

De uitvoering van zware bergingswerkzaamheden op incidentmanagement-wegen (IM-wegen) betreft hoog-risicovolle, niet-planbare werkzaamheden die plaatsvinden onder dynamische omstandigheden, vaak in combinatie met verkeer in bedrijf, tijdsdruk en wisselende omgevingsfactoren (weer, zicht, stabiliteit).

De Opdrachtnemer voert zware bergingswerkzaamheden uit overeenkomstig de arbeidshygiënische strategie, waarbij risico's primair bij de bron of collectief worden beheerst. Technische- en organisatorische maatregelen hebben daarbij voorrang boven persoonlijke beschermingsmiddelen. De Opdrachtnemer borgt dit door middel van scenario-gerichte risicoanalyses, vastgestelde werkprocedures en bekwaam personeel.

De gekozen technische en organisatorische maatregelen zijn erop gericht om:

- risico's voor medewerkers, hulpverleners ter plaatse en het wegverkeer zoveel mogelijk bronmatig te beheersen;
- blootstelling aan verkeer en instabiele situaties te minimaliseren;
- werkzaamheden controleerbaar en voorspelbaar uit te voeren, ondanks het incidentkarakter.

De gekozen maatregelen zijn onderbouwd met RI&E's, scenario-analyses, incidentevaluaties en geldende richtlijnen voor veilig werken langs de weg.

6.2 Technische keuzen (arbeidsmiddelen, materieel en inrichting)

6.2.1 *Inzet van gespecialiseerd zwaar bergingsmaterieel*

Bij zware bergingen wordt uitsluitend gebruikgemaakt van gecertificeerd en specifiek voor zwaar bergingswerk ontworpen materieel, waaronder:

- zware bergingsvoertuigen met voldoende hijscapaciteit en stabiliteitsvoorzieningen;
- hydraulische kraan- en lierinstallaties met overlast- en overbelastingsbeveiliging;
- stabilisatie- en verankeringsmiddelen (stempels, rijplaten, ankerpunten).

Overweging veiligheid en gezondheid:

Het inzetten van materieel dat is afgestemd op het gewicht en de complexiteit van het incident voorkomt noodoplossingen, overbelasting en ongecontroleerde bewegingen van voertuigen en lading.

Het bergingsmaterieel dat wordt ingezet voor de zware bergingen dient conform de Eisen Zware Berging Rijkswaterstaat gekeurd te zijn door een Keurende Instantie.

6.2.2 *Afzettings- en signaleringsmiddelen*

Er wordt gewerkt met:

- zwaailichtinstallaties conform de Richtlijn gele attentieverlichting;

- verkeerskegels conform de bepalingen in de Richtlijn Eerste Veiligheidsmaatregelen bij verkeersIncidenten (REVI);
- verlichtings- en markeervoorzieningen voor nachtelijke en slecht-zichtsituaties.

Overweging veiligheid en gezondheid:

In de REVI en de Aanvullende Verkeersmaatregelen bij langdurige Incidenten (AVI) wordt een veiligheidsruimte beschreven die is primair gericht op het scheiden van werkend personeel en passerend verkeer en het vergroten van de zichtbaarheid van de werkzone en medewerkers.

6.2.3 *Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)*

Minimaal worden toegepast:

- hoge-zichtbaarheidskleding klasse 3 conform de NEN-EN 20471;
- veiligheidshelm (bij hijs- en stabilisatiewerk);
- veiligheidsschoeisel met antislipzool;
- aanvullende PBM afhankelijk van scenario (handschoenen, oogbescherming).

Overweging veiligheid en gezondheid:

- PBM zijn ondersteunend aan bron- en collectieve maatregelen en afgestemd op verkeers- en mechanische risico's.

6.3 **Organisatorische keuzen (werkorganisatie en beheersmaatregelen)**

6.3.1 *Taak- en rolverdeling*

Binnen het bergingsteam is sprake van een duidelijke rolverdeling, waaronder:

- een aangewezen leidinggevende ter plaatse (bergingscoördinator);
- zware bergers met specifieke bergingsopleiding conform de Eisen Zware Berging Rijkswaterstaat;
- overige medewerkers met afgebakende taken.

Overweging veiligheid en gezondheid:

Een heldere taakverdeling vermindert miscommunicatie en voorkomt gelijktijdige of conflicterende handelingen in een dynamische werksetting.

In het Commando Plaats Incident (CoPI) vindt afstemming plaats met overige hulpverleners op de incidentlocatie. De wegbeheerder is voor de afhandeling van het incident volgens Incident Management verantwoordelijk voor het bergingsproces waardoor de wegininspecteur of Officier van Dienst van de wegbeheerder fungeert als eerste aanpreekpunt ter plaatse voor het bergend personeel.

6.3.2 *Scenario-gericht werken*

Zware bergingen worden uitgevoerd op basis van:

- vooraf vanuit opleiding en training bekende standaard scenario's (kanteling, ladingverlies, voertuig te water, combinatie met gevaarlijke stoffen);
- een situatiespecifieke inschatting ter plaatse, waarbij het gekozen scenario leidend is voor de aanpak.

Overweging veiligheid en gezondheid:

Scenario-gericht werken bevordert voorspelbaarheid, verkort besluitvormingstijd en zorgt ervoor dat medewerkers werken volgens bekende, geoefende patronen.

6.3.3 *Benadering incidenten en uitstel van bergingen*

Ter plaatse worden, afhankelijk van de omstandigheden, expliciete afspraken gemaakt over:

- situaties waarin werkzaamheden worden uitgesteld (verkeersdruk, weersomstandigheden, instabiliteit);
- een veilige afstand ten opzichte van het incident, conform bijlage 2 van de REVI;
- de wijze van omgang met incidenten waarbij schadelijke stoffen zijn betrokken, conform de afspraken in het document Incident Management Vervoer Gevaarlijke Stoffen over de weg;
- escalatie naar wegbeheerder of hulpdiensten indien risico's niet beheersbaar zijn.

Overweging veiligheid en gezondheid:

- Het formeel toestaan van werkonderbreking voorkomt risiconormalisatie en ongecontroleerde voortzetting van werkzaamheden onder onveilige omstandigheden.

6.4 **Samenwerking en afstemming met ketenpartners**

Zware bergingen vinden plaats in nauwe samenhang met:

- wegbeheerder (bijv. Rijkswaterstaat);
- verkeerscentrales;
- politie, brandweer en ambulance (indien aanwezig)
- imV3-deskundige.

De afstemming richt zich op:

- verkeersmaatregelen en wegafzettingen;
- prioritering van veiligheid boven doorstroming;
- heldere communicatie over start, verloop en afronding van werkzaamheden.

Overweging veiligheid en gezondheid:

Goede ketenafstemming voorkomt tegenstrijdige acties en verkleint de kans op onveilige interacties tussen verschillende disciplines op en rond de incidentlocatie.

6.5 **Onderzoeken, analyses en rapportages als onderbouwing**

De gemaakte keuzen worden ondersteund door de volgende typen documenten en informatiebronnen:

6.5.1 *Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)*

- specifieke RI&E voor bergingswerkzaamheden langs en op wegen;

6.5.2 *Branche- en opdrachtgevernormen*

- Eisen Zware Berging Rijkswaterstaat;
- Richtlijn Eerste Veiligheidsmaatregelen bij verkeersIncidenten (REVI);
- Richtlijn gele attentieverlichting;
- Aanvullende Verkeersmaatregelen bij langdurige Incidenten (AVI);
- NEN-EN 20471;
- NEN 9140;
- Document Incident Management Vervoer Gevaarlijke Stoffen over de weg;
- Eisen in de vraagspecificatie.

6.5.3 *Ongevallen- en incidentanalyses*

- lering uit eerdere (bijna-)ongevallen bij bergingswerk;
- evaluaties van incidentmanagement op IM-wegen.

6.5.4 *Afstemmingsmomenten met betrekking tot veilig werken*

- Regionale IM platformen;
- Afstemmingsoverleggen voorafgaand aan wegwerkzaamheden;
- Bilaterale overlegvormen;
- Overleg in geval van nader gespecificeerde inzet zoals, niet limitatief, ten tijde van extreem weer.

7 Opleiding en instructie

Het is de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer om als onderdeel van het V&G-plan de taak-specifieke werkinstructie(s) te borgen en voorlichting te geven aan de eigen werknemers en eventueel in te schakelen onderaannemers.

Minimale eisen die gesteld worden aan een goede voorlichting zijn:

- De voorlichting en instructie afstemmen op de kennis, kunde en taal van de werknemer;
- De voorlichting en instructie in woord en schrift ter beschikking te stellen in een voor de werknemer begrijpelijke taal;
- De voorlichting en instructie afstemmen op de resultaten en beheersmaatregelen zoals beschreven in de RI&E;
- Aantoonbaar te maken dat de voorlichting en instructie heeft plaats gevonden;
- De voorlichting en instructie aanpassen als gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding geven;
- Werknemers jonger dan 18 jaar daarbij extra aandacht geven;
- Werknemers wijzen op een gebruiksaanwijzing van arbeids- of persoonlijke beschermingsmiddelen en toezien op het juiste gebruik ervan.

De werknemers dienen ten minste voorlichting te ontvangen over:

- de wettelijke verplichtingen t.a.v. veiligheid en V&G-plan;
- de regels voor een veilige werkomgeving (o.a. beveiligen van de incidentlocatie);
- het juist gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen;
- het elkaar aanspreken op onveilig gedrag
- omgang met agressie en geweld;
- omgang met het dilemma veilig werken enerzijds en het "snel" vrijgeven van de weg in verband met file-druk anderzijds;
- hoe te handelen bij een ongeval;
- het melden van incidenten.

Daarbij is het de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer dat al het in te zetten personeel is opgeleid en daarmee bevoegd is de machines en hulpmiddelen te bedienen die binnen de dienstverlening worden ingezet.

Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat hebben de e-learning Integrale Veiligheid gevolgd op het Leerportaal van I&W en hanteren de Veiligheidshuisregels Rijkswaterstaat.

Bijlage A Definities

Algemene definities	
Veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's die kunnen leiden tot letsel of economische of milieuschade.
Integrale veiligheid	Alle veiligheidsdomeinen van een systeem in samenhang beschouwd, gedurende de volledige lifecycle van een object of een netwerkschakel.
Risico	Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis met negatieve consequenties, op het gebied van persoonlijk leed, economische en milieuschade en imagoschade. Onder veiligheidsrisico's worden met name de eerste twee verstaan. Een risico wordt veelal beschreven als product van kans van optreden en gevolg.
Beheersen van Risico's	Indien het risico niet kan worden weggenomen dient het op een voor RWS acceptabel niveau te worden gebracht. Acceptabel is een op basis van de risicomatrix afgewogen risico. Het restrisico moet expliciet afgewogen cf kader VM

Definities veiligheidsdomeinen	
NB Onderstaande veiligheidsdomeinen zijn van toepassing gedurende alle levensfasen van een object (kunstwerk, (vaar)wegvak, machine, installatie, etc.)	
Arbeidsveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken.
Verkeersveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg.
Nautische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen risico's voor verkeersdeelnemers op de vaarweg en op zee.
Waterveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van overstromen, wateroverlast en waterschaarste.
Externe veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie.
Machineveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van machines.
Elektrische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties.
Tunnelveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers in tunnels.
Constructieve veiligheid	Het wegnemen van en (proactief) beschermen tegen risico's van bezwijken van een constructie.
Sociale veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor medewerkers van RWS en gebruikers van onze voorzieningen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte.
Brandveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van brand.
Integrale beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.

Definities binnen Integrale beveiliging	
Fysieke beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van fysiek menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Informatiebeveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag in de vorm van indringing in de informatiesystemen (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Bescherming persoonsgegevens	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van onrechtmatig en/of onrechtvaardig gebruik van persoonsgegevens.

Bijlage B Ontwerp RI&E

Deze bijlage bevat de concrete risico's verbonden aan werkzaamheden binnen de projectscope, te weten bergingsspecifieke risico's en samenlooprisico's. Deze vormen de basis voor de maatregelen, afspraken en wijze van toezicht zoals beschreven in dit IVP.